

00/317

RITTBERGER, Marc [et al.]: Das Projekt DECIDoc in Deutschland = NFD Inf. 51. Jg. 2000. 3. no. 147-156. p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

A DECIDoc projekt Németországban: információs szakemberek minősítése Európa-szerte alkalmazott módszerrel

Dokumentáló -felsőfokú; Könyvtárosi hivatás; Minősítés

A DECIDoc projekt célja az információs szakemberek minősítési rendszerének kidolgozása európai szinten. Egy ilyen rendszer szükségességének bizo-

nyítására felhozott érvek után a szerző bemutatja a Németországban készült minősítési kézikönyvet és a módosítási javaslatokat. Részletesen ismerteti a szakértelmi szintekre, területekre és csoportokra vonatkozó módosításokat. A módosítások érvényesítésére két minősítési próba alapján összeállították és ellenőrizték a minősítési eljárást. A cikk részletesen ismerteti az engedélyezési és jelentkezési folyamatokat, a minősítési bizottság összetételét, a szóbeli tesztet, és a minősítési próbák értékelését és tapasztalatait.

(Autoref.)

Lásd még 238, 276, 313

FELHASZNÁLÓK ÉS HASZNÁLAT

Használat- és igényvizsgálat

00/318

MARCELLA, Rita – BAXTER, Graeme: Information need, information seeking behaviour and participation with special reference to needs related to citizenship: results of a national survey = J. Doc. 56. vol. 2000. 2. no. 136-160. p. Bibliogr. 12 tétel.

Az állampolgári jogokkal kapcsolatos információigény, információkeresési szokások és részvétel: egy országos felmérés eredményei

Felmérés; Használói szokások; Igény; Közérdekű tájékoztatás; Közművelődési könyvtár

A British Library Research and Innovation Centre kutatási programjának második szakaszáról számol be a cikk. Ennek során Nagy-Britannia egész területén interjúkat készítettek: 900 főt kérdeztek meg igényeiről az állampolgári tájékoztatás iránt. A megkérdezettek sok tekintetben reprezentálták az ország lakosságát, de a ténylegesnél nagyobb volt az idős emberek, a háztartásbeliek és a gazdasági szempontból inaktívak aránya. Kiderült, hogy a közvélemény az aktuális kérdésekről (észak-írországi helyzet, EU, footballhuliganizmus, BSE stb.) leginkább a tömegtájékoztatásból szerzi az információit és általában jól tájékozottnak érzi magát. A megkérdezettek kifejezésre juttatták viszont, hogy érzésük szerint a kormány nem tesz eleget azért, hogy tájékoztassa a közvéleményt az Európai Mo-

netáris Unióról és a helyi kormányzati megszorításokról. A minta kis részének voltak munkaügyi, oktatási, lakásügyi és szociális problémái, ők sokféle tájékoztatási forrást igénybe vettek megoldása érdekében. A válaszolók több mint fele szenvedett valamiféle hátrányt információhiány következtében. A válaszolók többsége jól tájékozottnak érzi magát állampolgári kérdésekben, de jelentős arányuk érezte magát jogi kérdésekben, a szociális juttatások kérdésében és a helyi politika ügyeiben alultájékozottnak. 91,7% fejezte ki meggyőződését, hogy az információszabadság igen lényeges az állampolgári jogok gyakorlása szempontjából. A válaszolók hajlottak arra, hogy túlértékeljék az európai, országos és helyi választási szavazásban való részvételük fontosságát, kevesen számoltak be viszont arról, hogy másfajta politikai tevékenységben részt vennének. Bár jelenleg korlátozott a számítógép-használat a megkérdezett háztartásokban, a válaszolók többsége szívesen használná a számítógépes hálózatot a választások lebonyolítására, véleményének eljuttatására a kormányzathoz és a kormányzati információk beszerzésére. A közkönyvtárak bizonyultak a legkedveltebbnek (43,2%) a kormányzati információk beszerzési forrásai közül, és más típusú közérdekű (szociális, munkaügyi, lakásügyi és fogyasztói) információk beszerzéséhez is megfelelő forrásnak tartják őket.

(Hegyközi Ilona)

00/319

SINGH, S. P.: IIT Library (Kanpur): Users assessment of collection and reader services = Ann. Libr. Sci. Doc. 46. vol. 1999. 4. no. 139-156. p.

Hogyan értékelik a használók az állományt és az olvasószolgálati munkát?

Igénykutatás könyvtári szolgáltatásokra; Országos szakkönyvtár -műszaki

A cikk ismerteti a kanpuri Indian Institute of Technology létrejöttének körülményeit, különös tekintettel az intézmény könyvtárára. Tárgyalja az adatgyűjtésnek, továbbá a folyóiratok és egyéb gyűjtemények gyarapításának a módszereit. Megvizsgálja, mennyire ismerik illetve tartják hasznosnak a használók az olvasószolgálati szolgáltatásokat, és milyen változtatásokat javasolnak a gyűjtemények és a szolgáltatások tekintetében. A könyvtáros javaslatait is közreadja.

(Autoref.)

00/320

TENNER, Elka – YANG, Zheng Ye Lan: End-user acceptance of electronic journals: a case study from a major academic research library = Tech. Serv. Q. 17. vol. 1999. 2. no. 1-14. p. Bibliogr.

Hogyan fogadják a használók az elektronikus folyóiratokat: egy amerikai egyetemi könyvtár tapasztalatai

Elektronikus folyóirat; Igénykutatás könyvtári szolgáltatásokra

A cikk egy felmérés eredményeiről számol be, amelyben azt vizsgálták, hogyan fogadják a Texas A&M egyetem oktatói az elektronikus folyóiratokat. 350 oktatót választottak ki. A felmérés fontosabb kérdései: kitüntetett formátum (nyomtatott vagy elektronikus); miért használja ill. nem használja az elektronikus folyóiratokat; milyen fenntartásai vannak velük kapcsolatban. Egyéb kedvelt formátumaikról is megkérdezték őket, úgy könyvtári gyűjtemények, mind az egyéni előfizetések vonatkozásában. Az eredményekből arra lehet következtetni, hogy az egyetem oktatói óvatosan optimisták az elektronikus folyóiratokkal kapcsolatban, de nem hajlandók lemondani a nyomtatott folyóiratokról.

(Autoref.)

Használók képzése

00/321

CUENCA, A. M. B. – ALVAREZ, M. C. A. – FERRAZ, M. L. E. F. – ABDALLA, E. R. F.: Capacitação no uso das bases Medline e Lilacs: avaliação de conteúdo, estrutura e metodologia = Cienc. Inf. Bra. 28. vol. 1999. 3. no. 338-344. p.

A Medline és a Lilacs adatbázisok használatának oktatása: a tartalom, a szerkezet és a módszerek értékelése

Gépi információkeresés; Használók képzése -felsőoktatásban

A Sao Paulo-i egyetem közegészségügyi kari könyvtárában két év alatt 29 tanfolyamot tartottak a Medline és a Lilacs (hasonló témakörben főként a latin-amerikai szakirodalom adatait tartalmazó) adatbázis használatáról. A tanfolyamok 140 résztvevőjének véleménye alapján a kurzus nagyon hasznos (50%), ill. hasznos (45,6%) volt. 68% javasolta ugyanakkor több gyakorlati óra beállítását a tanulak megerősítésére. További javaslatok voltak a két tanfolyamra bontás, illetve a más adatbázisok használatára vonatkozó rész megerősítésének igénye (16, ill. 13%). A válaszolók szerint a kurzuson való részvételhez bizonyos előzetes alapvető ismeretre van szükség, mégpedig informatikából 71%, angol nyelvből 43%, angoltól és informatikából 33%, a keresésre szolgáló deskriptorokról 24% és adatbázis-használatról 10% szerint.

A nagy többség (70%) 9-12 órányi oktatást, 26% ennél többet tart megfelelőnek. (Érdekes, hogy a szakirodalom nagyobbbrészt szintén a 12 óra körüli időtartamot tekinti szükségesnek ill. elégségesnek.) Az oktatási módszerekkel 89%, a kiadott segédanyagokkal 84% volt elégedett.

A tanfolyamok célja az, hogy a felhasználók tudjanak az adott szakterületen kereséseket végezni, képesek legyenek a keresésekhez kiválasztani (és lokalizálni) a legjobb eszközöket, megismerjék az infor-

mációkhoz és a dokumentumokhoz való hozzáférés különböző módjait, és tudják követni a technológiák és a hozzáférési módok fejlődését. E célok eléréséhez szükség van a könyvtár megfelelő infrastruktúrájára, a tanfolyami résztvevők különböző előképzettsége szerinti differenciálásra, szükség szerint a különböző adatbázisokat ismertető kurzusok szétválasztására, valamint az oktatók képzésére és rendszeres továbbképzésére is.

(Mohor Jenő)

00/322

HALVERSON, Aniko L. – VOLKER, Joye: Information literacy in the electronic arts library: strategies for the hybrid professional = IFLA J. 26. vol. 2000. 2. no. 120-122. p. Bibliogr. 5 tétel.

Res. francia, német és spanyol nyelven

Információs jártasság egy elektronikus művészeti könyvtárban: stratégiák a sokoldalú szakember számára

Használói szokások; Használók képzése -felsőoktatásban

Az ezredforduló könyvtára információs műveltség igényel. A könyvtárosság hibrid szakmává válik, amelyben a hagyományos tudást kombinálni kell a technológia ismeretével, egyaránt érteni kell a hagyományos és elektronikus forrásokhoz, a hardver- és szoftver-ismereteken kívül tudni kell tanítani, szükség van bizonyos PR-érzékre, és előretekinthető állományalakításra. A hibrid-könyvtáros fontos tulajdonsága, hogy együtt tud működni a számítástechnikai szakemberekkel, és felhasználói szempontból kell szemlélnie munkáját. Az elektronikus információ eljövetele a felsőoktatási könyvtárakban annak lehetőségét (és szükségét) hozza, hogy a könyvtár az információs műveltség terjesztője legyen.

Ennek egyik példája a *California Institute of the Arts* művészeti főiskolai könyvtár referenz-pultjának átalakítása. A több mint ezer hallgatótól és az

oktatóktól olyan mennyiségű, hardver- és szoftver-problémákra, elektronikus levelezésre, hálózathasználatra vonatkozó kérdés érkezett, amely meghaladta egy hagyományos referenz-szolgálat kereteit. A megoldás egy „help desk” kialakítása lett, melynek személyzetét az intézményben működő rendszereket, a gyakran felmerülő problémákat jól ismerő hallgatók alkotják, akik a „komoly” kérdéseket a megfelelő könyvtárosokhoz (ill. hálózati szakemberekhez) tudják utalni.

A „help desk” modell a használók egyedi, eseti képzését is végzi, de szükség van a szervezett képzésre is. Ennek formáját Amerika-szerte egyre több egyetemen (a Kaliforniai Művészeti Intézetben is) kredit-pontokat érő, a könyvtárosok által tartott információs kurzusok indításában találják meg.

Ausztráliában, a canberrai egyetem művészeti kari könyvtára az információs oktatást – bevezetésképpen – a művészetelméleti tárgy keretében végzi. Mivel a hallgatók nagy mértékben használják a könyvtárt mind hagyományos, mind elektronikus források elérésére, kialakítottak egy (InfoLab-nak nevezett) számítástechnikai termet, ahol az elektronikus források, a szövegszerkesztők, az e-mail lehetőségek hozzáférhetők. A szervezett oktatás mellett gyakoriak az eseti bemutatók, ahol a „tananyagot” az adott hallgatói érdeklődés alakítja. Következő lépésként egy web-alapú oktató-csomagot készítenek, ami a hallgatók saját tanulását szolgálja.

Nem igaz az, hogy az elektronikus könyvtár feleslegessé tenné a könyvtárost. Éppen ellenkezőleg: a művészeti könyvtárakban használható elektronikus források megszorodása megnövelte a humán interakció szükségességét.

(Mohor Jenő)

00/323

MYLLYLÄ, Riitta: Tietoyhteiskunnan lukutaidot = Kirjastoletti. 92. vuorok. 2000. 2. no. 21. p.

„Olvasástudás az információs társadalomban”

Használók képzése; Információs társadalom

A cím egy finn munkacsoport elnevezése is, amelyet az oktatási minisztérium egy éve állított fel, s amely február végén adta át előterjesztését a megbízónak. Az előterjesztés az olvasástudás (beleértve a média-olvasástudást is) fejlesztésére javasol intézkedés-sorozatot. Ennek legfontosabb pontjai a következők:

- Hároméves nemzeti olvasástudási kampány elindítása;
- Kultúrafejlesztési Központ (KUKES) felállítása a régóta működő Technológiafejlesztési Központ (TEKES) mintájára azzal a céllal, hogy megteremtse a nemzetközi szempontból is csúcshívonalú média- és újmédia-termelést;
- Média-inkubátorházak létrehozása a termelők szakértelmének és a használók olvasástudásának és kritikai gondolkodásának fejlesztése céljából;
- Több egyetem kutatóhálózatoként működő multidiszciplináris kutatóközpont alapítása;
- A hagyományos és a média-olvasástudás tartalmi kérdéseinek középpontba állítása a pedagógusképzésben és továbbképzésben;
- Az iskolák megfelelő irodalommal történő ellátása és a virtuális olvasóköri hálózatának támogatása.

A munkacsoport a program finanszírozását az oktatási minisztérium feladatának látja, s a költségek egy részének fedezését a tartalomtermelési projekt kereteiből javasolja.

Az utolsó programponthoz kapcsolódva a munkacsoport egyik alcsoportja egyidejűleg betervezte az iskolai könyvtárak információs szolgáltatásainak fejlesztési tervét. Eszerint:

- az oktatási minisztériumban külön státust létesítenek az iskolai könyvtárak és információszolgáltatás felelőse számára;
- a településeket információs és könyvtári (iskolai könyvtári) stratégia elkészítésére kötelezik;
- a megyei funkciójú könyvtárakban elindítják a könyvtáros-pedagógus szakértők tevékenységét;
- közös országos képzési-továbbképzési alkalmakat biztosítanak a könyvtári és oktatási terület képviselőinek;
- a konkrét korszerűsítési tervet benyújtó önkormányzatoknak éves kereteket garantálnak az iskolai könyvtár felújítására és/vagy eszközbeszerzésekre.

A harmadik benyújtott előterjesztés a könyves szakma támogatási rendszerének megújítási programját tartalmazza. Főbb javaslatai a következők:

- a könyvek forgalmi adójának eltörlése;
- a könyvtárak beszerzési keretének felemelése;
- újabb nyugdíj- és ösztöndíj-lehetőségek megteremtése az írók és műfordítók számára.

Az anyag a könyvtárakat illetően azt javasolja még, hogy a fejlesztési stratégiájukat benyújtó önkormányzatok kaphassanak három évre szóló külön keretet a gyűjtemény-kiegészítésre azzal a feltétellel, hogy e három év során sem csökkentik rendes (állandó) beszerzési keretüket. A támogatás mértékét az előző évben megvalósult gyarapítási összeg 20%-ában határozzák meg.

(Sz. Nagy Lajos)

00/324

RHODES, Helen – CHELIN, Jacqueline: Web-based user education in UK university libraries – results of a survey = Program. 34. vol. 2000. 1. no. 59-73. p. Bibliogr. 28 tétel.

Web-alapú használóképzés brit egyetemi könyvtárakban – egy felmérés eredményei

Egyetemi könyvtár; Felmérés [forma]; Használóképzése; Számítógép-hálózat

Egy 1998-as felmérés 68 brit egyetemi könyvtár részvételével a világhálónak a használók képzésére való használatát vizsgálta. A résztvevő könyvtáraknak közel háromnegyede használja a webet erre a célra. A hálót általában a már meglévő képzési formák kiegészítéseként használják, főleg a független, hallgató-centrikus tanulás támogatására, valamint a részidős és távoli tanulók elérésére. A használói képzési programoknak csak 10 százaléka hozzáférhető kizárólagosan a weben, de a könyvtárak szerint ez az arány a jövőben növekedni fog. A webet nagyobb mértékben használják információkeresési jártasságok tanítására, mint könyvtárhasználati bemutatókra. A szerzők több okot is felhoznak arra, miért nem nagyobb mértékű a világhálónak a használók képzésére való használata, és a kérdésre vonatkozó javaslataikat is közreadják. Az nem valószínű, hogy a világháló teljes mértékben kiváltja a hagyományos oktatási módszereket, de ezek kiegészítésére kiválóan használható.

(Autoref.)